

Projekt OVEČKY

Projekt OVEČKY může být realizovaný ve třech částech.

- 1. část probíhá ve třídě, den či více dnů, před programem v terénu.
- 2. část (hlavní část) probíhá v terénu.
- 3. část probíhá opět ve třídě a je to zároveň shrnutí celé akce.

1. část

Téma: Ovečky

Kde: třída

Věk: 1. a 2. třída ZŠ

Časová dotace: 1 dopoledne

Cíl: Motivace dětí na program a osvojení si dílčích a doprovodných činností k tématu.

Klíčové kompetence:

- **Kompetence k učení** – žák si vytváří pozitivní postoj k učení
- **Kompetence k řešení problému** – žák promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- **Komunikativní kompetence** – žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, naslouchá promluvám druhých lidí
- **Kompetence sociální a personální** – žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, vytváří si pozitivní představu o sobě samém
- **kompetence činnostní a občanská** – žák respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí
- **Kompetence pracovní** - používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla

Vzdělávací oblasti:

- **Jazyk a jazyková komunikace** – žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti, porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti, vyjadřuje své pocity z přečteného textu
- **Matematika a její aplikace** - provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly
- **Člověk a jeho svět** - pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat
- **Umění a kultura** – žák zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase, využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře, reaguje pohybem na znějící hudbu

Průřezová témata:

- **Osobnostní a sociální výchova** – žák vede k porozumění sobě samému a druhým, přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni □
rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti □
utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci
- **Enviromentální výchova** – žák vede k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, k ochraně přírody a přírodních zdrojů

Metody: diskuze, skupinová a individuální práce

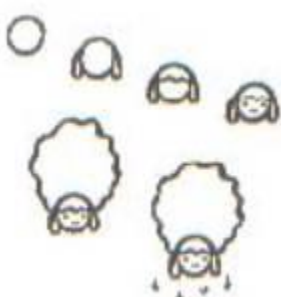
Motivace:

Přečtení pohádky, viz příloha

Na pohádku se dá navázat různými činnostmi, které nejsou řazeny přesně za sebou. Každý vyučující si může činnosti seřadit podle vlastní potřeby.

Grafomotorická cvičení, uvolnění ruky

- kreslení kudrlinek ovečce, viz příloha
- Jednotažky, viz příloha
- Malování ovečky podle říkanky

Jehňátko

Jede kolo od babičky,
u kola jsou dva pytlíčky,
v kole pěkná kraječka,
dvě trnky a čárečka.
Pak přidáme obláček,
ať hlavička nepláče.
Jehňátko na paloučku

ochutnává travičku.

Pohybová hra – Na ovce a ovčácké psy (Hodné a zlobivé stádo oveček)

- potřebujete prostor, zvonečky (4) a šátky pro každé dítě

Hodné stádo

Vyberou se 4 děti, které nebudou mít zavázané oči. Zbytek dětí si oči zaváže. 1 dítě, které nemá zavázané oči bude mít v ruce zvoneček a povede stádo. Stádo (dětí) jde za zvukem zvonečku. Zbývající tři děti, které nemají zavázané oči, jsou ovčáckými psy, chodí kolem ostatních a pomáhají „zbloudilým ovečkám“ vrátit se zpět ke stádu, které jde za zvukem zvonku. Děti se zavázanýma očima si mohou pro orientaci pomáhat bečením.

Zlobivé stádo

- hra se může hrát i nemusí se zavázanýma očima

4 děti se zvonečky se rozmístí **do čtyř rohů místnosti**. Tyto čtyři místa jsou “zakázaným územím“, křovím za hranicemi pastvy, kam se ovečky utíkají schovat (kam ovečky utíkají za dobrodružstvím na nové pastviny). **Další 4-6 dětí jsou ovčáckými psy**. **Zbýlé děti** stojí uprostřed čtverce (**stádo na pastvině**) a snaží se dostat, ke zvonečkům (utéci z pastviny do křoví). Ovčáčtí psi stádo hlídají, tak aby jim ovečky neutekly ke zvonečkům (do křoví) a snaží se zahnat ovečky zpátky na pastviny do středu. Každé dítě (ovečka) má tři životy. Když ho ovčáčtí psi chytanou, dotknou se ho, vezmou mu život, musí se ovečka vrátit do středu pastvin, kde je např. plyšová ovečka, té se musí dotknout a tím si nabije nový život. Pokud se ale ovečka dotkne křoví (dítě se zvonečkem) tak od té chvíle jí pes už nemůže vzít život. Na konci každého kola se spočítá kolik oveček uhlídali psi na pastvině a kolik jich uteklo do křoví.

· **Cíl hry** je pochopit jak se hlídá volně vypuštěné stádo oveček v terénu. Stádo se musí obcházet, hlídat zvenčí, jakmile pes vstoupí doprostřed stáda, má některé ovečky za svými zády a ty již neuhlídá. Když jsou psi sešraní, tak uhlídají všechny ovečky uprostřed tělocvičny (pastviny).

Hudebně-pohybové hry a písničky

- Pásla ovečky - taneček
- Běžela ovečka – možnost přidat hru na flétnu
- Uspávanka pro Aničku a Batathua s počítáním oveček – vhodné s Orffovými nástroji
- Ovečka Líza

Matematická představivost

Počítání oveček a rozdělení do skupin po čtyřech, pěti, šesti,... Kolik jich zbude?

1. část

Přílohy

Pohádka O spícím pasáčkovi

.

Grafomotorické cvičení :

Namalovat kudrlinky beránkovi

Zatoulaná ovečka

Ovečka na vlnu

Jednotažka – ovečka

.

Písničky

Uspávanka

Pásla ovečky

Běžela ovečka

Ovečka Líza

O spícím pasáčkovi

Za dávných časů žil na pastvinách.....*(řekněte místo, pastvinu kde bude program probíhat -např. na Butovickém hradišti, v Divoké Šárce, na Dívčích hradech, nad Jezírkem)*.....pasáček se stádem oveček a koz. Každého dne za úsvitu, když z oblohy zmizela poslední hvězda, se ovečky zvedly ze slámy, bečením vzbudily pasáčka, aby je vypustil z noční ohrady u potoka, který tekl do Vltavy a mohly se jít pást na kopce, skály a pastviny. Večer pak pasáček se stádem sestoupil ze skal do údolí zpátky k potoku a tam se žíznivé ovečky a kozičky napily vody. Pak už jen spokojené, napasené, napojené stádo odvedl do nočního košáru a tam se svou ženou z plných vemínek nadojili mléko do díšek.

Jeho žena pak nadojené mléko a z něho vyrobené sýry prodávala po chalupách a měli na živobytí. Koncem zimy, když roztál sníh a začala růst travnička, vzal pasáček nůžky a všechny ovečky ostříhal. Vlnu pak pastýřova žena upředla na kolovrátku a pletla z ní po celý rok hřejivé vlněné svetry, čepice, rukavice a ponožky. A pletla tak dobře, že si k ní chodili nakupovat lidé z široka daleka, ze všech vesniček, co byly okolo Prahy.... *(podle toho kde máte školu ...ze Stodůlek, z Vokovic, ze Suchdola, z Modřan, z Vysočan, z Kobylis atd.)*

A protože pasáček se musel o své ovečky a kozy starat ve dne v noci každý den po celý rok, tak se natolik sžil s přírodou, že začal rozumět nejen řeči zvířat, ale i řeči stromů, kytiček ba dokonce někdy i zaslechl, co si mezi sebou skály a louky šeptají.

Děkoval rozkvetlým loukám, že dávají travu jeho ovečkám, že včeličky létají mezi barevnými motýly z kytky na kytku a med mu pak do úlu dávají. Zpíval si při tom písničky *Pásla ovečky v zeleném háječku jindy zas Běžela ovečka hore do kopečka* a slyšel, jak skály nad loukami mu šeptají ozvěnu: „ Můžeš na loukách pást své ovečky, ale nikomu nesmíš povědět, že víš a znáš tajemství pod kterou loukou se jaký poklad skrývá.“

Pasáček totiž znal kdejaké tajemství přírody, věděl, kde se skrývají poklady zlata, stříbra i poklady obyčejnější. Třeba dobrý stavební kámen na stavění domů, uhlí na topení v kamnech, cihlářská hlína na pálení cihel. A lidé o něm věděli, že zná tajemství, které by pasáčkovi i kupcům mohlo přinést veliké bohatství. Jenže žádnému kupci se nepodařilo pasáčka přemluvit, aby jim prozradil, v kterých kopcích jsou poklady ukryté. Nabízeli mu, že když jim ukáže místa, kde mohou poklady vykopat, dají mu za to zlatáků kolik jen bude chtít. A chlubili se, že mají zámky se zahradami, kočáry tažené koňmi a služebnictvo, které za ně vše udělá. A že když jim poví o pokladech, může si žít stejně honosně, jako si žijí oni.

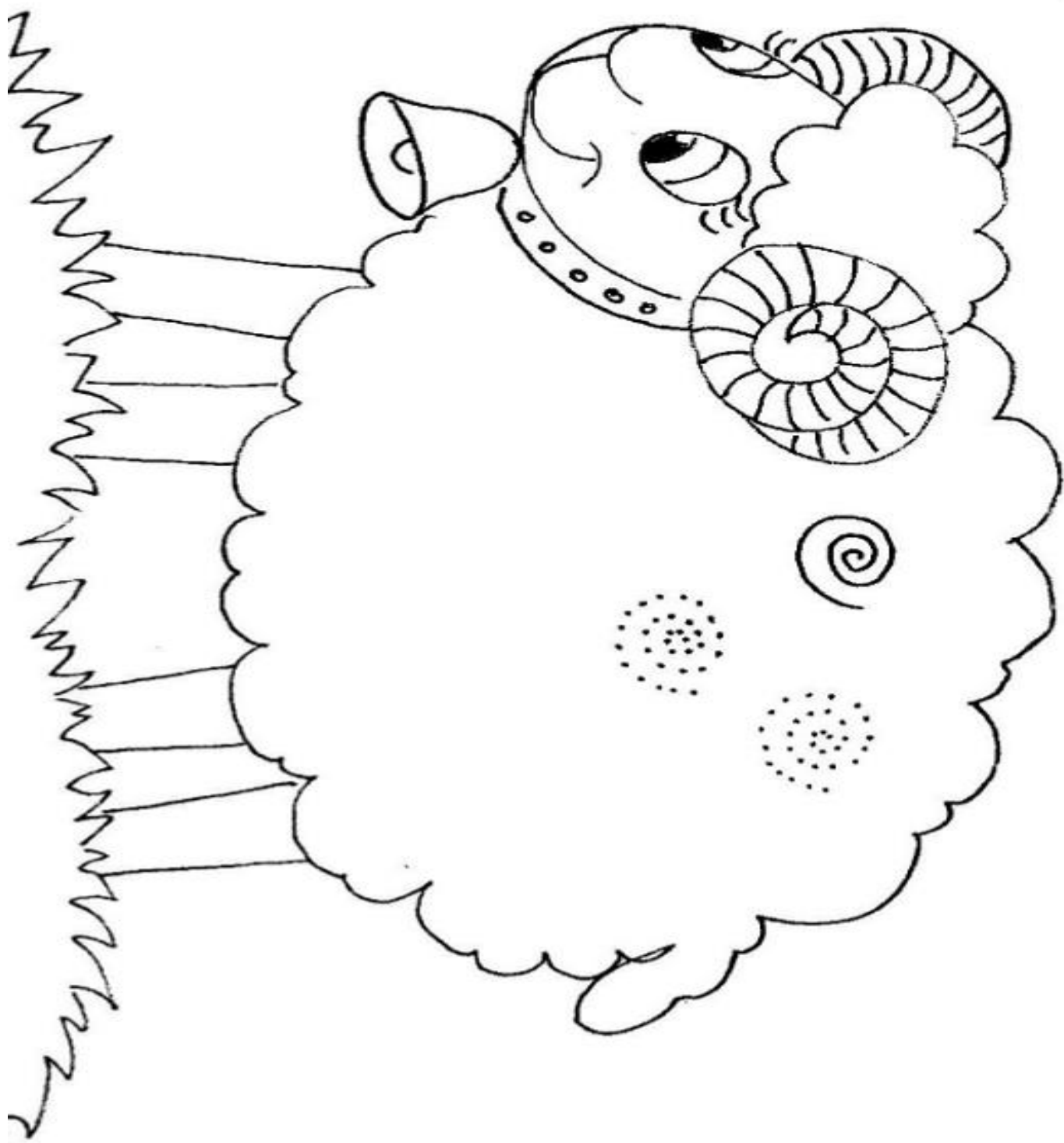
Ale pasáček netoužil po zámku ani kočáru s koňmi, byl šťastný, že může pást ovečky s kozičkami na rozkvetlých loukách, kde poletují motýli, bzučí včely, zpívají ptáci. Dobře věděl, že když prozradí pod kterou pastvinou, jaký poklad se skrývá, pastvinu koupí bohatí kupci, poklad vykopou a na místo překrásné louky zůstane po nich hluboká jáma a krásná příroda už nikdy víc na tom místě nebude. Chodili za ním prostí lidé i zámožní měšťané, aby se dozvěděli, kde jsou skryté poklady, ale on mlčel a nikomu nic neprozradil. To jen když se někdo přišel vyptávat na vzácné bylinky, které člověka vyléčí z nemoci, to pak vždycky dobře poradil a zavedl ho na místo, kde rostla ta správná léčivá kytička.

Až jednou se na něho domluvili bohatí kupci z hradu, že ho vylákají do hospody, nabídnou mu zdarma jídla a pití co hrdlo ráčí a tak opijí a pak pasáček v opilosti prozradí tajemství o podzemních pokladech v okolí královské Prahy. Jak se domluvil, tak i udělali.

Zadarmo pasáčkovi nalévali víno a tak dlouho z něho rozumy páčili, až jim pasáček v opilosti prozradil, pod kterými loukami poklady leží. V tu chvíli kupci pastviny, pod kterými ležel poklad skoupili a poslali na ně kopáče s krumpáči a lopatami, aby co nejdřív získali vytoužené bohatství. Chudák pasáček se zatím pomalu vzpamatoval, hlava ho bolela, nohy ho neposlouchaly. S hrůzou si uvědomil, co všechno se za noc událo – a taky to, že se nechal zlákat do hospody dříve, než zahnal ovečky do chléva, a že ony chudinky zůstaly někde samy na skalách.

Celý rozlámaný se vrátil na místo, kde včerejšího večera ovečky zanechal. Ale nebylo tam po nich ani vidu ani slechu. A tak se vydal je hledat, prochodil údolí i svahy křížem krážem, hledal celý den, ale po ovečkách a kozičkách jako by se slehla zem. Začal padat soumrak a znavený pasáček zůstal sedět na zemi uprostřed pastvin. Oči se mu zavíraly a on si jen říkal: „jak ráno vyjde slunko, musím své ovečky určitě najít!“

Než stačil usnout, zahlédl ve tmě blikající světlušky a uslyšel jak mu do ucha šeptají: „Za to, že jsi nechránil posvátná tajemství přírody o pokladech pod zemí, zůstaneš zde ležet zakletý do hlubokého spánku a budeš tu na pastvinách zarůstat šípkem a trnám. Ze zakletí tě mohou vysvobodit jedině šikovné děti, které tě nejen že musí samy najít, ale navíc musí dokázat až k tobě přivést tvé zatoulané stádo ovcí a koz. A pasáček už jen viděl, jak světlušky odlétají, oči se mu zavřeli a zakletý do věčného spánku čeká na pastvinách na šikovné děti, které jej s ovečkami probudí a vysvobodí.

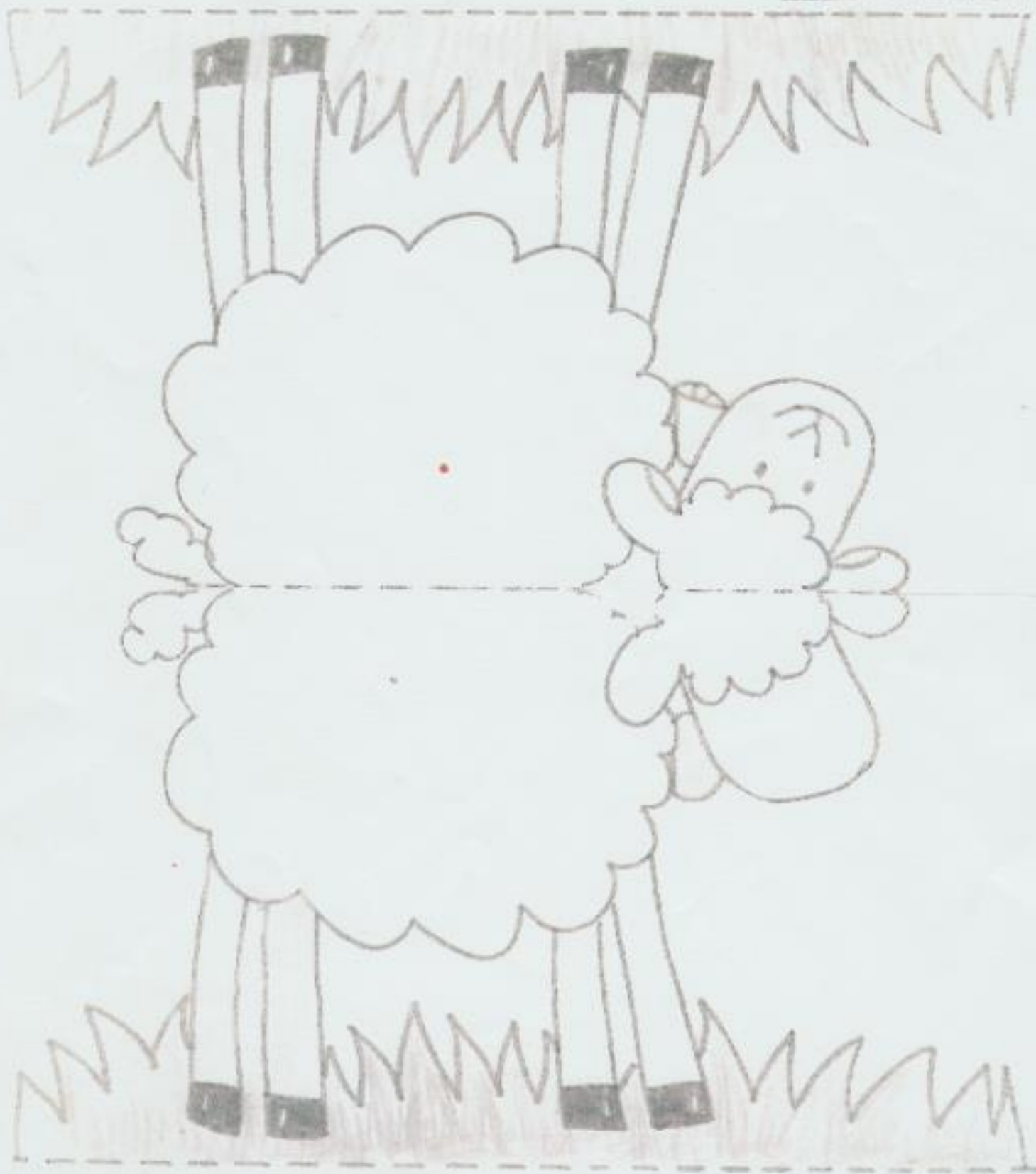

Byla jedna malá neposlušná ovečka. Jednou se zatoulala daleko od svého stáda. Zpátky ke stádu vede hodně cest, ale jen jedna je správná a bezpečná. Ovečka se vrátí, jen když bude klást kopýtka na čtverce a trojúhelníky. Kolečkům se musí vyhýbat. Ani přeskóčit je nesmí. Najděte ovečce správnou cestu a pak ji vybarvěte podle vzoru.

na vystřiženou ovečku nalepte ovčí vlnu

Vystříhněte si ovečku a v místě přerušované čáry přehněte.

PÁ - SLA O - VEČ - KY V ZE - LE - NÉM HÁ - JEČ - KU,
 PÁ - SLA O - VEČ - KY V ČER - NÉM LE - SE.
 JÁ NA NI: DU-PY DU-PY DUP, O - NA ZAS: CUPY, CU-PY CUP.
 HOU - FEM O - VEČ - KY, SE - BER - TE SE VŠEC-KY,
 HOU - FEM O - VEČ - KY, SE - BER - TE SE.

PÁSLA OVEČKY

Běžela ovečka

BĚŽELA OVEČKA HORE DO KOPEČKA
A ZA NÍ BERÁNEK ŽALOVAT NA ZÁMEK.

NEŽALUJ, BERÁNKU, NA SVOJU **GALÁNKU**,
ONA TI UVIJE VĚNEC Z ROZMARÝNKU.

GALÁNKU

= milá, přítelkyně

Uspávanka pro Aničku a Batathua s počítáním oveček

Hradišťan

A když se ti nechce spát,
budem ovce počítat,
šly přes lávku pod ní kámen
v dlouhé řadě za beranem.

Pasáček na břehu stál,
on ty ovce počítal,
a když nepřišlo k nám spaní,
pomůžem mu v počítání.

První, to byl v řece kámen,
beran druhý, za beranem
následují ovce hned,
jedna, dvě, tři, čtyři, pět.

Už i ovečky se ptají,
kdypak usneš, cupitají
přes ten mostek, přes ten kámen,
na druhý břeh za beranem.

Pasáček chce taky spát,
u maminky byl by rád,
motýl kolem lávky lítá,
on se k smrti upočítá.

A když nemůžeme spát,
Pomůžem mu počítat
Ovečky a zlaté zvonce,
Ať se dopočítá konce.

Jedna, dvě, tři, čtyři, pět,
ale teď už naposled,
Dopočítáme to ráno
a teď spi a řekni ANO.

Ovečka Líza

hudba a text Miroslav Pěnička

O-večka Lí-za ne-chce spát, mu-sí si do no-su na-ka-pat,
až se jí noz-dry u-vol-ní, hla-va se k spá-nku za - klo - ní.
Jen s hlavou řád-ně po-dlo-že-nou se nozdry pěkně u - vol - ní,
už je to lepší,mami, na shledanou, tvá o - ve - čka spí.

Ovečka Líza sladce spí a večer až se rozední,
řekne, no, mami, je to tak, do nosu si musím nakapat.

Jen s hlavou řádně podloženou,
kopýtko čerstvě omytý,
dá se usnout, no tak, na shledanou,
krásně dýchat, volně dýchat...

Jen s hlavou řádně podloženou,
kopýtko čerstvě omytý,
dá se usnout, no tak, na shledanou,
mámo, já už spím...

2. část

Kde: v terénu, na pastvinách

Časová dotace: 1-4 hodiny

Cíl:

Žák umí říct rozdíl mezi ovci a kozou a říct, co potřebují k životu.

Žáci dokáží odvést stádo k cíli.

Žák se seznámí s rostlinami a živočichy dané lokality.

Žák si vyrobí ovečku nebo kuličku z plsti

Klíčové kompetence:

- **Kompetence k učení** – žák vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení je využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- **Kompetence k řešení problémů** – žák vyhledá informace vhodné k řešení problému, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- **Kompetence komunikativní** – žák využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi
- **kompetence sociální a personální** – žák se podílí na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- **kompetence činnostní a občanská** – žák rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc

Vzdělávací oblasti:

- **Člověk a jeho svět** – žák rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost, pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat
- **Člověk a svět práce** – žák prokáže základní znalost chovu některých zvířat (koza, ovce) a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty
- **Umění a kultura** - zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase

Průřezová témata:

- **Osobnostní a sociální výchova** – žákovi pomáhá k utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě samému a k druhým □ vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci □ vede k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů
- **Enviromentální výchova** - přispívá k utváření zdravého životního stylu a k vnímání estetických hodnot prostředí □ vede k angažovanosti v řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí □ vede k vnímavému a citlivému

přístupu k přírodě a přírodním a kulturnímu dědictví

Motivační rozhovor

Seznámíme děti s místem, zopakujeme si (formou rozhovoru), co se dověděly z přečtené legendy, vyprávíme, jak a proč se tu páslo po staletí, jak celá dnešní přírodní památka dříve vypadala a proč se pastva na vybraných místech po půl století obnovuje. Děti se obvykle hned ptají po spícím pasáčkovi, takže záhy po rozhovoru odcházíme se skupinou dětí na místo, odkud vidí ležící spící postavu, oblečenou ve starodávných šatech.

Hra na ovce a ovčácké psy (příprava mohla proběhnout s vyučujícím)

Při hře děti zažijí a pochopí chování a myšlení stáda.

Botanické hry, soutěže s herbářem či puzzle

Hra v terénu, kdy děti sbírají kartičky a přiřazují k obrázkům. Tak se formou hry dozvídají o dané lokalitě (jaké rostliny zde rostou, jací živočichové zde žijí).

Hlídání stáda

Vypuštění stáda. Bývá to pro děti velmi intenzivní zážitek se stádem ovcí a koz ve volné přírodě, při němž je zodpovědnost za stádo na dětech samotných a oni si to uvědomují a v naprosté většině intenzivně spolupracují. Tato část je zároveň náročná i pro vyučující a lektory, protože musejí současně zvládnout koordinovat jak lektorskou činnost s dětmi tak uhlídat stádo ovcí na volném prostranství a zcela určitě jim nesmí stádo (ani děti) utéci mimo pastviny. Úkolem dětí je dohnat stádo ke spícímu pastýři.

Rozhovor s pastevcem

Žáci si sami vyzkouší, kolik jich zvládne a chce pást ovce (udržet je na určeném místě) a kdo z nich chce raději hovořit s pastýřem, kterého probudili podle legendy po 300 letech. Většinou si vyzkouší oboje. Rozhovor dětí s pastýřem, který žil před třemi sty lety, je vždy originální a předem neodhadnutelný. Vyžaduje velké herecké nadání lektora, jenž musí umět vtáhnout do diskuse děti širokého věkového rozpětí. Zajímavé bývá, že žáci se ani tolik neptají, jak se žilo dříve, ale naopak rády vysvětlují každodenní samozřejmosti dneška (v pojmech cca 17. století - elektřina jsou blesky v drátech, auta jezdí na špinavou vodu, která hoří a jsou kvůli ní války apod.). Přestože převážnou část rozhovoru vedou děti samy, odnášejí si postřehy, nad nimiž mohou dlouho přemýšlet.

Dojení ovcí a koz

Když zbude čas, program zakončujeme ukázkou dojení ovcí a koz. K tomu je vhodné znát písničku, kterou se děti naučili ve třídě...viz. příloha

Na program je možné ještě navázat ve škole - děti si z pastviny odnesou chomáčky nezpracované vlny ostříhané z našich oveček, kterou si pak mohou společně vyprat a něco z ní vyrobit (např. plstěnou kuličku v hodinách výtvarné výchovy, menší děti mohou společně namalovat velký obrázek louky s ovečkami a ovečkám nalepit kožíšky z pravé vlny).